

179
1710 9 296
1.
2. D. B. V.
DISSERTATIO JURIDICA

De
FELONIA
DOMINI,

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. PHILIPPO WILHELMO,
PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRAN-
DENB. & DUCATUS MAGDEB. GUBERNAT.
&c. &c.

PRÆSIDE
DN. CHRISTIANO THOMASIO,
SACRÆ REGIÆ MAIESTATIS BORUSSIÆ CONSILIARIO
INTIMO, UNIVERSITATIS FRIDERICIANÆ DIRECTORE,
AC PROFESSORE PRIMARIO, ET FACULTATIS JURIDICÆ
ORDINARIO,

IN ALMA FRIDERICIANA
IN AUDITORIO MAIORE d. 22. Octobr. MDCCX.
placidæ Eruditorum disquisitioni exhibet

AUTOR
ANTONIUS ULRICUS VÖLCKER,
EQVES BRUNSVICENSIS.

HALÆ MAGDEBVRGICÆ, LITTERIS Salfeldianis.

Bm

SERENISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO,
DOMINO
ANTONIO UL-
RICO,
DUCI BRUNSVICENSI ET
LUNEBURGENSE,
&c. &c. &c.
DOMINO MEO LONGE
CLEMENTISSIMO

FELICITATEM,

a 2

SERE-

SERENISSIME PRINCEPS,
DOMINE CLEMENTISSIME,

1, quemadmodum præclare à Platone scriptum esse optimus inter Romanos officiorum ratiocinator existimat, non solum nobis, sed & Patriæ ad ejus commoda promovenda nati sumus, jure meritoque PATRI PATRIÆ de vita nostra, ac omni illa opera atque studiis, quibus accrescente ætate nos dedimus, ratio diligenter reddenda. Rationem enim vitæ à nobis reposcit PATRIÆ PATER, quo innotescat, an, quod nostri est officii, communes utilitates in medium afferre possimus, ipsique pateat, ad quæ officiorum genera, quilibet ex alumnis suis, maxime sit idoneus. Hinc mearum quoque partium esse duxi, præsentem dissertationem, ut specimen studiorum, quæ fere per quadriennium in hac alma Fridericiana excolere studui, aliquod extet, in publicum producere. Hasque primitias laborum meorum TE, Clementissime PATER PATRIÆ, venerabundus accedens ante pedes TUOS quam humillime depono. Fiduciam hanc, quam mihi non ex dignitate pertractati argu-

argumenti minuunt tenues opes, nullæ facultates, adau-
get tamen ad invidiam usque conspicuus TUÆ SERE-
NITATIS in studia liberalia amor, propensioque mirifica.
Patere igitur, DUX longe Clementissime, ut TIBI, hoc
quicquid est speciminis, demississima offerratur mente.
In oculis enim omnium TIBI gratiæ agendæ PATRIÆ
PATER indulgentissime, ob maxima in me meosque col-
lata beneficia. SERENITAS TUA non duntaxat Paren-
tes, sed & me, quem, cum sacro baptismatis fonte ablue-
rer, maxime Venerabili TUO nomine, albo fidelium in-
scribendum curasti, multis singularis Clementiæ docu-
mentis ita vinctum & constrictum tenet, ut gratissimus
animus hocce specimine Academico; cum alia ratione illud
efficere haud possim, omnino pulice declarandus fuerit.
Respicias igitur, quæ TUA est indulgentia in cives, pro-
pitio vultu primitias meas SERENITATI TUÆ consecra-
tas. Quicquid enim obsequii lege magnis Principibus
offertur, tam gratum ipsis esse solet, quam aqua utraq;
vola è flumine hausta, Regi Persarum olim oblata. Ego cum
satis dignis laudibus, ANTONII ULRICI
maximas virtutes ac clementiam prædicare nequeam,
Deum Ter Optimum Maximum tantum demississima
mente mente non desinendis precibus supplex oro, ut
feliciter imperante ANTONIO ULRICO
PATRE PATRIÆ optimo ac benigno, patria porro quam
diutissime omni felicitatis genere gaudeat! Servet Divinum

Antonius Ulrichus

Numen Principem per universam Germaniam, imo totam Europam venerabilem, ingravescentisque ætatis mala quam longissime abesse jubeat! Augeatur perpetuo novis incrementis, ac novo splendore AUGUSTA DOMUS, supraque vota omnium vigeat, floreat! Quod si præterea PRINCEPS SERENISSIME, innumeris clementiæ documentis, quibus Parentem meum hucusque beasti, jam illud addere non dedigneris, ut & fructus in me exoptatissimi inde redundent, votorum meorum summam consecutus sum, & quod devotissimum civem decet, pro incolumitate ANTONII ULRICI, quotidie vota nuncupabo, sancteque persolvam. TU igitur Sapientissime PRINCEPS, qui maximam subjectarum regionum es præsidium, & meam salutem TUA gratia, præsidioque reges, ita hac spe se sustentat

SERENISSIME PRINCEPS,
DOMINE LONGE CLEMENTISSIME,
SERENITATIS TUÆ

subjectissimus

Antonius Ulricus Völcker.

B. C. D. XIX
DISSERTATIO JURIDICA
De
FELONIA DOMINI.
SUMMARIA.

Doctrina de feloniam domini nondum rite fuit ex-
posita, §. I. quid in hac doctrina præstiterit Knip-
schildus? ejus sententia de feloniam domini. §. II.
Nostra sententia opposita. §. III. Natura obligatio-
nis inter dominum & vasallum. §. IV. Capita fi-
delitatis à Vasallo præstande. §. V. An eadem sint
capita fidelitatis intuitu Domini? §. VI. Negat-
ur: etiam ex sententia dissentientium dominus
non in omnibus paria præstat Vasallo. §. VII.
alii casus, circa quos tamen variantur nimirum
de alienatione à domino inscio vasallo facta. §. VIII.
De Prælate, qui contra vasallos peccasse dicitur.
§. IX. Quid si dominus directus simul supremo im-
perio gaudeat? §. X. Dominus nullo plane casu
dominio directo privari potest. §. XI. Definitione
feloniam tradita fusius demonstratur Dominum, fe-
loniam non committere. §. XII. Adducuntur tex-

A

tus

tus ex jure Longobardico obstantes. §. XIII. Ofsen-
ditur eos textus paulisper dubios esse. §. XIV.
Jus Longobardicum in hac materia nullius apud
nos autoritatis. §. XV. Jus Germanicum felo-
nia pœnam ignorat intuitu Domini. §. XVI.
Textus obstantes ex jure Saxonico, feudali &
provinciali, §. XVII. ad quos respondetur. §. XVIII.
De brocardicis & allusionibus vulgo afferri soli-
tis. §. XIX. Sententia nostra & in feudis datis
& in oblatis procedit. §. XX. Sententia Docto-
rum de feloniam domini; (1) eam afferentium, §. XXI.
(2) dubitantium, §. XXII. (3) nobiscum negan-
rium. §. XXIII. Falsum, quod defectus exem-
plorum potentia dominorum sit adscribendus,
§. XXIV. Sed quid si dominus apertus hostis
vasalli fiat? §. XXV. Si dominus superiorem
habeat, & ipsi dominium sit auferendum, illud
non pertinere ad vasallum, sed ad superiorem,
§. XXVI. Exempla, ubi domini directi jure suo
privati, illudque ad vasallum translatum fuit.
§. XXVII. Quæ examinantur. Exemplum de Co-
mitatu Flandriae & Artesia, §. XXVIII. Alterum
exemplum de rege Romanorum Ferdinando & Ul-
rico Würtembergico Duce. §. XXIX. Tertium exem-
plum de Carolo V. intuitu regni Neapolitani, §.
XXX. Quartum exemplum de Comitatu Meur-
sia, §. XXXI. De testimonio Dan. Mölleri, §.
XXXII. De alienatione vasallorum adhuc non-
nulla subjiciuntur. §. XXXIII. Textus ex jure
Longobardico, §. XXXIV. Relinquitur hac ma-
teria peculiari disquisitioni. §. XXXV.

§. I. Dan-

§. I.

Antur adhuc hodie in plerisque, si Doctrina de felonia domini nondum rite fuit exposita, non in omnibus disciplinis, præsertim vero in jurisprudentia nostra post tot Commentarios, Resolutiones, Disputationes & Compendia variæ materiæ, quæ licet in se utilissimæ sint, à Doctoribus tamen vel plane non, vel obiter saltem fuere expositæ. Ad classem istiusmodi doctrinarum jam suo tempore doctrinam de *felonia domini* retulit Philippus Knipschild, graviter conquerens, quod quidem à diversis Doctoribus juris feudalis quæstiones illæ: ad quid vasallus domino suo præstandum obligetur? & quomodo iste vasallus feudum acquisitum iterum amittat? plena manu exponi soleant; de altera vero quæstione: ad quid dominus vasallo teneatur, & quibus modis ille dominio suo directo, ut vocant, excidere possit? alium fere apud ipsos sit silentium. Edidit ergo jam A. 1656. libellum, cuius titulus est: Informatio de obligatione Domini erga vasallum, das ist / ein furger Bericht / was ein Lehnherr seinem Lehmann zu thun schuldig: so dann / ob und aus was Ursachen das Eigenthum verlohren werde: und weme das verwürckte Eigenthum und apert gemachte Lehn und dessen Verbesserungen zuständig seyn? Libellus lingua germanica conscriptus sex quæstionibus absolvitur, ubi autor in quæst. I. II. & III. mentem suam de obligatione & felonia domini aperit.

A 2

§. II. Post

§. II.

Quid in hac
doctrina præ-
stiterit Knip-
schildus? Eius
sententia de
felonia domi-
ni.

Post hunc vero Knipschildi laborem multa adhuc supereffe videntur, quæ in hac doctrina de obligatione domini erga vasallum, ejusque feloniam moneri atque suppleri debent. Scilicet laboravit dictus autor defectu illo, quo istis temporibus plurimi eruditorum, paucissimis certe exceptis, laborabant. Scientia juris feudalis Longobardici fuit instructus, ad cujus textus subinde provocat. Bocorum, Rosenthalium, Schraderum, Borcholtum, Vultejum, imo etiam Baldum, Wesenbecium, aliosque juris Romani & Longobardici Doctores in non contemnenda copia citat, eorumque auctoritati assertiones suas superstruit; sed de jure feudali Germanico nihil omnino ibi reperitur, unde non potuit non autor in ea opinione fuisse, ac si jus Longobardicum in decisione controversiarum feudalium tanquam jus ordinarium considerari, & exinde fundamenta decisionum unice desumi debeant. Non ergo mirum est, Knipschildum statuisse, quod inter dominum atque vasallum æqualis obligatio intercedat, ut propterea alter alteri ad eandem fidelitatem sit adstrictus: & quod denique dominus non minus feloniam adversus vasallum committat, quam hic erga dominum, unde quemadmodum vasallus dominio utili excidit, si infidelis existit, ita dominus quoque amissione domini directi propter infidelitatem erga vasallum puniri debeat.

§. III.

Nostra senten-
tia opposita.

Nobis vero alia plane sententia est. Existimamus enim, feloniam Domini, quam vulgo Doctores

res in medium proferunt, non existere in rerum natura, sed eam potius ad classem entium rationis esse referendam. Negamus, æqualem obligationem inter Dominum & Vasallum intercedere. Negamus, Dominum intuitu vasalli Feloniam committere posse; Negamus denique, Dominum etiam si Vasallum lædat, amissione Domini directi (ita nimirum ut hoc cum Dominio Vasalli uniatur; nam ita dissentientes sunt intelligendi,) puniri debere. Atque ut sententia nostra eo distinctius percipiatur, age, inspicimus paulo attentius naturam obligationis inter Dominum & Vasallum intercedentis, deinde potissima capita fidelitatis a Vasallo præstandæ percurramus, & mox ad oculum apparebit, a fidelitate, huicque opposita Felonia Vasalli ad fidelitatem & Feloniam Domini nullam plane valere consequentiam.

§. IV.

Natura obligationis inter Dominum & Vasallum intercedentis non melius cognosci potest, quam ex definitione feudi, quatenus illud pro contractu accipitur. Ita vero Obertus de Orto Anselmo filio scribit, *Beneficium, sive feudum, esse benevolam actionem, ubi quid ita datur alicui, ut proprietates quidem rei immobilis beneficiariae penes dantem remaneat, ususfructus vero illius rei ad accipientem transeat, ut ad eum heredesque eius masculos, sive feminas, (si de his nominatim dictum sit,) in perpetuum pertineat, ad hoc, ut ille & sui heredes fideliter Domino serviant, 2. F. 23.* Vides Domini obligationem perfectam in eo consistere, ut rem in feudum promissam Vasallo tradat, atque per hanc traditionem contractum feudalem consum-

Natura obligationis inter dominum & vasallum.

met. At ut fidelitatem exhibeat Vasallo, ad hoc non tenetur Dominus (de hoc enim nihil dicitur in definitione adlata) nisi ex jure mere imperfecto, aut ex virtute, cujus intuitu in foro humano actio non est prodita, nec inter eos qui in statu naturali vivunt, bellum permissum; E contrario autem Vasalli obligatio in præstatione fidelitatis & servitorum principaliter consistit, & Domino ad exigendam illam fidelitatem atque servitia jus perfectum conceditur. Ex quo hæc consecutaria profluunt: Felonia est violatio fidelitatis jure perfecto debitæ: Vasallus jure perfecto fidelitatem debet, quia eam promissit, & hinc, si eam violet, Feloniam committit. Dominus Vasallo ad præstandam fidelitatem jure perfecto non est obligatus, quia eam non promissit, & ergo, quamvis eandem violet, Feloniam tamen nullo modo committit.

§. V.

Capita fidelitatis à vasallo præstandæ,

Cum autem Felonia sit violatio fidelitatis, atque adeo natura Feloniæ sine fidelitatis natura non commode possit intelligi, doctrina nostra clarior fiet, si potissima capita fidelitatis a Vasallo præstandæ consideremus, dispicientes utrum eadem ad Dominum quoque applicari possint. Recensentur ea capita in jure Longobardico 2, F. 6. & in jure Canonico in *c. de forma 18. caus. 22. qv. s.* hunc in modum, quod qui Domino suo fidelitatem jurat, *sex* in memoria semper habere debeat, incolume, tutum, honestum, utile, facile, possibile. Explicat statim Feudista mentem suam specialius, scilicet *incolume* significare, ne sit in damno Domino suo de corpore suo:

tutum,

tutum, ne sit ei in damno de secreto suo, vel de munitionibus suis, per quas esse tutus potest: *honestum*, ne sit ei in damno de sua iustitia, vel de aliis causis, quæ ad honestatem ejus pertinere videntur: *utile*, ne sit ei in damno de suis possessionibus: *facile* vel *possibile*, ne id bonum, quod dominus eius facere leviter poterat, faciat ei difficile: neve id, quod possibile erat faciat impossibile. Eadem completur forma juramenti fidelitatis, quæ reperitur 2. F. 7. ubi jurat vasallus, quod nunquam scienter erit in consilio, vel in facto, quod dominus amittat vitam, vel membrum aliquod, vel quod amittat aliquem honorem, quem nunc habet, vel habebit; item promittit, se impedire velle, si sciverit, vel audiverit de aliquo, qui velit aliquod istorum contra dominum facere, & si impedimentum præstare nequiverit, se velle domino, quam cito poterit, nuntiare, & contra eum, prout poterit, auxilium præstare. Porro: si contigerit, dominum rem aliquam injuste vel fortuito casu amittere, se velle juvare, ut dominus eam recuperet, & recuperatam omni tempore retineat: si sciverit dominum juste aliquem esse offensurum, se postquam generaliter vel specialiter requisitus fuerit, suum domino, sicut poterit, præstare velle auxilium. Si dominus ipsi aliquid de secreto manifestaverit, illud sine licentia domini se non esse revelaturum, vel per quod pandatur facturum: si consilium ipsius dominus super aliquo facto postulaverit, illud se daturum esse, quod domino magis expedire visum fuerit: denique se nunquam aliquid scienter facere velle, quod ad do-

domini & eorum, qui spectant ad dominum, injuriam vel contumeliam pertineat.

§. VI.

An eadem sint
capita fidelita-
tis intuitu do-
mini,

Hæc sunt ea, ad quæ domino tenetur vasallus. Quæstio est, an ad eadem vasallo dominus obstrictus sit? Multi ex Doctoribus, imo plurimi fere, asserere non dubitant, dominum & vasallum ad paria judicari, & sic dispositum in uno dispositum quoque censeri in altero, v. quos citat Hermannus Vultejus *de feud. l. 1. c. 10. num. 47.* imo ipse compilator juris Longobardici *2. F. 6.* ita pronunciat, scilicet *dominum quoque in his omnibus* (quæ vasallus præstat) *vicem fidei suo reddere debere, et si non fecerit, merito eum censeri malefidum, sicut ille, qui in eorum prævaricatione vel faciendo vel consentiendo deprebensus fuerit, perfidus & perjurus,* qui textus secundum Alvarotum sanctam juris dispositionem continet, sed feudi dominis terribilem, juxta Baldum, v. Vultejus *loc. cit.* Singula fufius persequitur Knipschild *de oblig. domin. erga vasall. qv. 1. n. 10. seqq.* juxta eadem capita, quæ in §. *præc.* recensuimus. In specie dominum contra facile vel possibile impingere putat *num. 26. seqq.* quando vasallus officium aliquod ambit, dominus vero alios subornat, ut idem officium ambient, vel quando dominus finistre de vasallo loquitur, liberosque illius impedit, quo minus officium consilarii principis, vel officialis bellici obtinere queant: item si quis ex illustri familia oriundus filiam vasalli in uxorem ducere vellet, dominus vero male de filia loquitur, v. g. quod rusticis moribus prædita sit, & eo ipso matrimonium illud im-

impedit, & quæ sunt familia, quæ Knipschildus maximam partem ex Bocero *de jure domini & vasalli* l. 2. c. 5. num. 20. seqq. haussit.

§. VII.

Videamus jam, an ea, quæ compilerator juris Longobardici & cum eo Doctores communiter asserrunt, cum recta ratione conveniant. Quod nobis minime videtur. Si enim Dominus & Vasallus in omnibus plane ad paria judicantur, si nulla inter ipsos est differentia, certe etiam Dominus Vasallo juramentum fidelitatis præstare, nec non servitia feudalia exhibere obstrictus erit. Hoc tamen nec ipsi dissentientes asserere audent, cum absurditas exinde proveniens sit palpabilis, v. Bocer. *de mod. amitt. feud. tit. 1. num. 62. vers. tum quia Dominus* Knipschild *de oblig. Dom. erg. Vasall. qu. 1. n. 55.* Ergo etiam eorum assertio de obligatione Domini & Vasalli universaliter æquali atque reciproca non est universaliter vera ex propria ipsorum confessione. Adde, quod si Dominus & Vasallus in omnibus sint ejusdem conditionis, Dominus Vasallo ad exhibendam reverentiam teneri debeat, hæc enim a Vasallo intuitu Domini expresse requiritur, v. 2. F. 23. *ibi: quam humiliter, quam devote, quam benigne, quam fideliter erga Dominum suum debeat se habere:* sed hic denuo fatentur dissentientes, quod argumentum a Vasallo ejusque obligatione ad Dominum non procedat, unde sponte sua sequitur, regulam de paritate conditionis utriusque, Domini & Vasalli, denuo vacillare. At, inquirunt, hic adest ratio disparitatis. Dominus beneficium exhibet, Vasallus accipit: Do-

Negatur: Etiam ex sententia dissentientium dominus non in omnibus paria præstat vasallo.

negat obmittit
negat obmittit
negat obmittit
negat obmittit

minus est instar patroni, Vasallus comparatur clienti: atqui cliens quidem patrono debet reverentiam non autem patronus clienti, v. Nicol. Everhardus *in loc. arg. legal. loc. 25. a liberto ad Vasallum*. Bene hæc omnia. Ergo non est omnimoda paritas inter dominum & vasallum, quod tamen afferebant dissentientes.

§. IIX.

Alii casus circa quos tamen variant: nimirum de alienatione à domino, infcio vasallo facta.

Quantum ea attinet, quæ hæctenus recensuimus, omnes fatentur, disparem esse conditionem Domini & Vasalli. Addendi nunc sunt casus, ubi Doctores inter se dissentiunt, & aliqui ex illis eandem disparitatem adesse statuunt, aliqui negant. Pertinet huc præcipuè quæstio de *alienatione Domini directi*. Scilicet notum est, quod, si Vasallus feudum infcio Domino alienet, ipsa alienatio non solum nulla sit, sed Vasallus quoque Feloniam committat & propterea ipsum feudum ad Dominum revertatur 2. F. 52. & 55. agit enim *contra utile*, prout dicitur 2. F. 6. v. *supra* §. V. vel juxta textum 2. F. 24. *in fin.* Dominum contemnere videtur, si modo scivit, rem alienatam esse feudalem, quo nomine ipsi juramentum deferri potest 2. F. 42. Quæritur: an Dominus etiam amittat Dominium directum, si infcio vasallo illud alienaverit, propter naturam correlatorum. Multi quæstionem simpliciter affirmant, Zasius de *Fend. part. 10. n. 82.* Schrader de *Fend. part. 3. c. 4. n. 42. in f.* Rosenthal de *Fend. c. 9. Concl. 62. n. 2. seqq.* Mynsing. *Cent. 4. Obs. 91. n. 8. 9. 10.* Alii distinguunt, ita, ut Dominus Dominium suum directum in *equalem* vel qui *majoris dignitatis* est, alienare quidem possit, non vero in *inferiorem*, Afflict. *decis. Neapol. 265. n. 33.* Gvid.

Gvid. Pap. *decif. 160. n. 1.* Alii denique quæſtionem ante propoſitam ſimpliciter negant, ſtatuentes, dominum ſine alicujus feloniz nota dominium directum in quemcunque ſine ulla diſtinctione licite transferre poſſe, ex quibus laudatſe ſufficit Struivum *S. I. F. cap. 13. Apb. 9. Et in not. num. 14.* qui hac ratione utitur, quod manifeſta inter vaſallum & dominum intercedat diverſitas in propoſito caſu, quoniam domini jus non dependet à vaſallo, adeoque dici nequeat, in contemptum vaſalli ejus conſenſum omiſſum eſſe; Addo, quod dominus per ejuſmodi alienationem ne quidem contra *utile* vaſalli peccet, quia ipſi ratione feudi nullum præjudicium infert. Hæc itaque ſententia reliquis quoad principia juris Longobardici cujus doctrinam jam examinamus (conf. dicenda §. *ult.*) ſine dubio præferenda. Conſentit B. Stryk *in exam. jur. feud. c. 19. qu. 16. nov. edit.* ſtatuens, vaſallum intuitu alienationis à domino factæ contradicendi poteſtatem non habere, ſi ſpeciale intereſſe docere nequeat. At tale intereſſe docere nequit. Dominus enim alienans plus juris non tranſfert in alterum, quam ipſe habuit, ergo vaſallo perinde eſt, ſive hunc ſive alium dominum habeat. Dicis: fieri poſſe, ut novus dominus fortè vaſallum durius tractet; Reſpondeo, fortè, fortè etiam hoc non faciet; præſumptio pro novo domino æque militat, uti pro priore. Et forte etiam prior dominus durius tractaſſet vaſallum futuro tempore. Ex ejuſmodi conjecturis fallacibus, certa decifio deſumi nequit. Poſito autem, quod etiam de novo domino certò conſtet, eum majore rigore adverſus vaſallum

fallum usurum esse, recurritamen prior ratio, quod domini jus non dependeat à vasallo, & sic ille huic ad rationes factorum suorum reddendas non sit obligatus.

§. IX.

De Prælato,
qui contra va-
sallos peccasse
dicitur.

Porro regulam de æquali jure inter dominum & vasallum Doctores in eo etiam casu limitant, quando dominus feudi directus est *persona ecclesiastica*, v. g. Prælatus, qui de bonis ad ecclesiam pertinentibus & infeudari solitis aliquem tanquam vasallum investivit, deinde autem feloniam, ut vulgo dicunt, contra vasallum admisit. Hoc scilicet casu Prælatus, ex ipsorum Doctorum confessione, domini directi amissione puniri non potest, cujus ratio evidens est, quoniam Prælati jus cum jure Ecclesiæ arctissime est connexum, & propterea, si domino dominium directum auferretur, Ecclesia simul evidens damnum incurreret, quod tamen cum regulis justitiæ pugnaret, quia alteri per alterum iniqua conditio non debet inferri, v. Intrigliol. *de feud. qu. 62. n. 16.* Joh. Schonerus *disp. feud. lib. 1. disp. 10. tb. 130.* Matth. de Afflictis *Decis. Neapol. dec. 265. num. 24.* Carol. Molin. *ad Consuet. Paris. tit. 1. §. 3. gloss. 4. §. 19.*

§. X.

Quid si domi-
nus directus si-
mul supremo
imperio gau-
deat?

Adhuc porro dictam suam regulam Doctores limitant, ut non procedat eo casu, quando dominus directus *simul supremo imperio* gaudeat, v. Schonerus *d. 1. 1. disp. 10. tb. 128.* Ex instituto hunc casum tractat Carolus Molinæus *ad consuet. Paris. d. tit. 1. §. 3. gloss. 4. §. 17.* cujus verba hic apponere lubet.
Dictam,

Dictam, inquit, regulam limito primo, ut non procedat in Rege, seu alio supremo domino superiorum non recognoscente, qui si unum ex vasallis suis enormiter & injuste offenderet, (quod non est præsumendum,) si tamen ita de facto contingeret, ita, quod si offensus (vasallus) nedum in Regem, sed etiam in quemvis alium idem commisisset, nedum feudo, sed etiam omnibus bonis privaretur, non tamen locum haberet pœna privationis domini directi, nec juris feudalis, quia *c. domino & c. ex facto* solum habent locum in inferioribus dominis superiorem recognoscentibus, non autem in supremo Rege, ita expressè decidit Luc. Penn. *in l. in sacris 3. col. pen. vers. Sed pone Rex Siciliae C. de prox. sac. scrip. lib. 12. Matth. Afflict. Dec. Neap. 265. n. 13. in 3. fallent.* Ratio est, addit, quia illud dominium directum & jus feudale est de dominio coronæ, seu majestatis regiæ & sic inalienabile & inabdicabile per ipsum Regem. Paulo post addit: Fortius dico, quod nedum proprietate in perpetuum, sed nec etiam ad vitam, nec etiam simplici administratione privabitur, quia juxta stylum Molinæi formalis & essentialis virtus Regis est jurisdictio, quæ prorsus de se est inabdicabilis à rege, manente rege, nec est separabilis à regia dignitate, sine sui velut subjecti corruptione,

§. XI.

Hactenus recensuimus casus, ubi ex ipsa Dominorum confessione inter dominum & vasallum disparitas conditionis deprehenditur, nec à vasalli feloniam ad feloniam domini procedit consequentia. Nunc vero asserimus, nullum plane dari casum;

Dominus nullo plane casu dominio directo privari potest.

ubi dominus ex eo capite, quod aduersus vasallum deliquerit, dominio suo directo privari possit. Idque ex ratione in §. IV. jamdum adducta, quoniam vasallus domino ad fidelitatem specialem jure perfecto obligatur, e contrario autem vasallus intuitu domini jure imperfecto saltem gaudet, unde nec jure belli, nec actionis contra ipsum insurgere potest, si ex imperfecto illo jure aliquid non præstiterit. Ex omnibus, quos evolvere licuit Feudistis solus hoc observavit Matth. de Afflictis *decis. Neapol. 265. num. 4.* qui dicit, quod vasallus quidem teneatur *juvare*, dominum (quod *juvare* pleraque vel omnia fidelitatis capita includit,) dominus vero non possit adstringi ad juvandum vasallum nisi ex *urbanitate*, reprehensus quidem propterea à Carolo Molinæo *ad consuet. Paris. tit. 1. gloss. 4. §. 23.* sed ex mero auctoritatis præjudicio. Imo ipse Molinæus *d. 1. §. 22. & 24.* nostræ sententiæ subscribere videtur, quando vasallum, sive, ut ipse loquitur, clientem *strictius* patrono teneri dicit, quam patronum illi, item quod patronus vasallo principaliter ad *amorem, benevolentiam & confidentiam* obligetur: amor enim benevolentia & similia non ex jure perfecto, sed ex mera virtute profluunt.

§. IIX.

Definitione feloniam tradita
filius demonstratur dominum feloniam non committere,

At, inquis, jam te teneo: Dixisti: feloniam esse violationem fidelitatis jure perfecto debitæ. Retulisti inter capita fidelitatis à vasallo præstandæ etiam, ne lædat dominum in corpore & bonis ejus &c. Atqui in his & similibus parem fidelitatem dominus vasallo debet, & quidem jure perfecto, ita

ut

ut vel actio ob talem infidelitatem concedatur vasallo, si dominus habeat superiorem, vel saltem iusta causa belli oriatur, si dominus superiorem non habeat. At quis neget dominum vasallum in bonis, corpore & famâ lædentem teneri vasallo ad resarcitionem damni & satisfactionem ob illatam contumeliam sive per actionem, sive per bellum? Ergo in his certe casibus dominus feloniam committet, & falsa adeo erit assertio tua, in universum negans, quod dominus non committat feloniam. Fateor, primo intuitu objectionem hanc non esse nullius momenti, unde opera danda est, ut ad eam respondeatur paulò distinctius. Igitur *primò* noto: quod, dum supra dixi: feloniam esse violationem fidei jure perfecto debitæ, non ibi tradere voluerim perfectam feloniam definitionem, sed solum partem definitionis ibi posuerim. Ut itaque intelligatur accurata feloniam definitio, tenendum erit *secundo*: Fidem vel fidelitatem accipi vel late vel strictè. Primo modo, pro debito perfecto etiam citra promissum, quo pertinet obligatio de nemine lædendo. Strictè vero & propriè fidelitas est, quæ oritur ex ipso promisso, quorsum spectat commune præceptum de fide data servanda. Dominus fidem late & abusive dictam vasallo debet, etiam antequam feudum dederit, hæc ergo non tollitur quidem per contractum feudalem, nobis autem sufficit, quod hæc fidelitas ex contractu non oriatur. Nec obstat, quod vasallus tamen etiam ob damnum datum dicatur fidelitatem violasse & feloniam commisisse, Hic enim supponendum erit *tertio*, quod

cum

cum vasallus feudum amittat, si fidem promissam domino non exhibeat, multo magis feudo fuerit privandus, si insuper domino damnum dederit. Hæc vero argumentatio non procedit in domino. Cum enim hic nullam fidem stricte dictam vasallo promiserit, ac propterea nec hanc fidem violasse dici possit, multo minus propterea dominio privandus sit, quia non entis nulla sunt prædicata, ideo intuitu domini non procedit argumentatio à minori ad majus, cum hic aperte prius argumentationis membrum deficiat. Quod si porro istes: at vero dominum ex nostra concessione teneri vasallo ex contractu, ad feudum promissum tradendum, atque vel sic tandem adesse violationem fidei ex contractu perfecte debitæ, si dominus feudum tradere nolit; & inde inferas, in hoc itaque casu feloniam domini adesse, respondebo *quaridò*, nondum absolutam fuisse feloniam definitionem; sed *feloniam esse crimen feudale, ubi quis ob fidei, id est obligationis perfecte, sive ex mero jure nature ante promissa, sive ex ipso contractu feudali debita, violationem à lesò feudo privari potest.* Hæc vero definitione, in qua consentiunt omnes, positâ constabit *quintò*: dominum, si fidem datam violet, feloniam non committere. Neque enim ullus unquam, quod sciam, asseruit, dominum ob non adimpletum contractum posse feudo, i.e. dominio directo privari, sed solum vasallus actionem habebit ad rem promissam accipiendam. Igitur etiam *sextò* dicendum erit: dominum, si damnum det vasallo, teneri saltem ex principiis juris naturalis ad reparationem damni dati. Adeoque jam ad alterum membrum dissertationis nostræ

nostræ pervenimus : an dominus ob violationem etiam juris perfectæ vafallo debiti feudo privari possit , quod pariter negamus.

§. XIII.

Atqui, pergis, tu contra solem, id est claros textus juris feudalis loqueris. Ita enim 2. F. 26. §. domino habetur: *Domino committente feloniam, ut ita dicam, per quam vasallus amitteret feudum, si eam committeret, quid obtinere debeat de consuetudine, quaritur? Et respondetur, proprietatem feudi ad vasallum pertinere, sive peccaverit in vasallum, sive alium.* Ita porro 2. F. 47. *Ex facto questum scio, Et ego à pluribus quasi, si dominus contra vasallum apertam feloniam fecerit: an, sicut vasallus feudum debet amittere, ita dominus proprietate privetur? Et quidam dicunt ex omni feloniam, qua vasallus feudo privatur, Et dominus proprietate privetur. Alii non nisi ex magna feloniam, alii ex nulla. Sed prior sententia mihi placet, non habita distinctione, qualis vasallus sit, utrum per sacramentum, vel non.* Clara verba.

Adducuntur textus ex jure Longobardico obstantes.

§. XIV.

Imo paulisper dubia. Primo enim in textu 2. F. 26. §. domino Feudista in verbis: *ut ita dicam*, ipse innuit, vocabulum *felonia* in persona domini improprie & abusive usurpari. Nec pertinent ad rem, quæ hîc in contrarium adfert Caspar Bitfchius in *comm. ad 2. F. 26. §. domino committente notab.* 2. scilicet verba illa: *ut ita dicam*, eo potius pertinere, quod vocabulum *felonia*, sive de domini sive de vasalli culpâ accipiatur, non satis latinum sit, sed barbarum & peregrinum. Nam notum est, quod jus

Ostenditur, eos textus paulisper dubios esse.

Longobardicum feudale etſi undiquaq; phraſibus & vocabulis non ſatis latinis ſed barbaris & peregrinis abundet, Compilerator tamen nullibi aliqua excuſatione eo nomine utatur, ne quidem in plerisque editionibus quoad verbum *aſſalierit* 1. F. 5. & 2. F. 24. §. *porro*, quod quidem in contrarium adducit Bitſchius. Imo non potuit compilerator latinitatem medii ævi excuſare, quoniam eo tempore melior in uſu non fuit, & ſic ille omnes phraſes omniaque vocabula ſatis latina eſſe ſine dubio credidit. Et ſi exiſtimavit vocabulum felonix non ſatis latinum eſſe, cur vocem *ſoldata*, *cucurbitationis*, *capene* &c. pro latinis ſine ulla nota habuit? Quod textum alterum 2. F. 47. attinet, exinde apparet, jam eo tempore quæſtionem de feloniam domini non fuiſſe extra controverſiam, ſed nonnullos noſtræ ſententiæ acceſſiſſe, quod nempe dominus ex nulla cauſa proprietate privetur. Et fané, quando alii dominum vaſallo ſimpliciter æquiparare voluerunt, Baldus eam deciſionem mirabilem & ſingularem eſſe dicit, plerisque hoc nimis rigorofum videtur, tradente Bitſchio *loc. cit. membr. alt. notab. 1.*

§. XV.

Jus Longobardicum in hac materia nullius apud nos autoritatis,

Quod ſi urgeas, legem, quamvis duram, ita tamen ſcriptam: Noſtrum non eſſe de legibus diſputare, ſed ſecundum leges: Reſpondebo, jus Longobardicum in hac quidem materia nullius apud nos eſſe autoritatis. Scilicet jus feudale Longobardicum in uſum Germanorum non fuit collectum, ſed Germani jam diu ante uſi ſunt antiqua illa collectione juris feudalſis, cuius codicem Freherus poſſe-

possedit, privata quidem autoritate conscriptum, nec a Rege quopiam Germaniæ in Comitibus confirmatum, interim tamen mores patriæ simpliciter temporis & omnibus notos comprehendentem. jus Longobardicum postea demum tanquam accessio juris Romani occasione institutarum in Germania Academiarum & Professorum ex Italia petitorum in Academiis ipsas & deinde in fora intrusum fuit. Sed cave, ne putes, eo ipso omnem juris feudalis Germanici usum & auctoritatem exolevisse. Equidem plerique ex Jctis, Germaniæ in resolutione quæstionum feudalium obvientium sola illa Longobardorum placita tanquam leges authenticas allegare consueverunt, juris vero Germanici ne minimam quidem mentionem injiciunt, eodem modo, uti in controversiis civilibus ad jus Romanum tanquam ad sacram anchoram confugiunt; nihilominus tamen jus Germanicum tam Saxonicum quam Suevicum, in potissimis & plerisque controversiis feudalibus in Germaniæ foris revera obtinet, adeoque juris feudalis Longobardici exiguus est usus, v. Dn. Præf. in select. cap. histor. jur. feud. Germ. §. LVII. LXIX. LXIX, & LXX, quod deinde quoad hanc materiam ex defectu exemplorum, ubi dominus suo jure proprietatis unquam privatus fuerit, clare demonstrabimus.

§. XVI.

Porro notamus, quod jus Germanicum ea Jus Germanicum ignoret, quæ jus Longobardicum de felonia de felonia domini ejusque pœna tradit. In Jure Alemannico hac pœnam ignorat de re est cap. LXIX. apud Schilterum ubi sub intuitu domini, sequenti

quenti rubrica : Wie der Herre truwe an sinem Man brichet / ita : Sit ein Man Güt uffe eine Herren als bescheidenlichen / das er das Güt eime andern liehe / und wyll der Herre denne das Güt selber han / so brichet er sine truwe an dem Man / und hilffet zu doch nüt / er hat sin Güt nüt verlorn / er soll es wider vordern / das er yme sin Güt wieder liehe. Tut er das nüt / so habe er sin Güt mit rechte. Tut ime der Herre derüber Gewalt / so elaget er als dis Buch seit. Paria fere habentur in jure feudali Saxonico cap. 36. Leset ein Man seinem Herren Gut auff (also bescheidenlich) das er es einem andern leihe / will es der Herr darnach selber behalten / und will es jenem nicht auflassen / noch leihen / er hat kein recht darzu / das Gut zu behalten / wenn es ist in nicht anders aufgelassen / denn also das er jenem leihen soll. Senfus, ut vides, hic est. Si vasallus feudum retulerit domino, sub conditione, ut alium v. g. Sempronium de eo investiat, dominus autem conditionem illam non impleat, sed feudum sibi ipsi retineat, tunc dominus fidem datam violat, non tamen ut dominium directum amittat, sed ut obligetur ad repetendam investituram & ut vasallus recuperet ipso jure dominium utile, refutatione illa pronulla habita v. Schilter. *Cod. jur. Alemann. feud. in Comm. ad d. cap. LXIX,*

§. XVII.

Textus obstans ex jure Saxonico feudali & provinciali.

Deprehenduntur tamen nonnulli textus in jure Saxonico, qui dictæ nostræ assertioni obstare videntur. Ita in jure Saxonico feudali c. 77. Entsaget auch der Herr dem Mann / er hat das Gut ver-

verlohen; & in jure Provinciali l. 3. art. 84. Tödtet ein Mann seinen Herren / er hat verwircket seinen Leib und seine Ehre / und das Gut / das er von ihm hat zu Lehen. Dasselbig verwirckt auch der Herr / ob er seinen Mann tödtet / und der oberst Lehenherr mag seine Kinder mit dem Gut / an den Herren / der diesen tödtet / nicht wieder gewiesen. Videtur hic non minus, ac in jure Longobardico asseri, quod dominus & vasallus ad paria teneantur, & quod dominus aequè ac vasallus feloniam committere possit.

§. XIX.

At videtur saltem. Nam quod initio textum juris feudalis Saxonici attinet: respondeo (1) eum textum valde obscurum esse, ut nescias qua de re loquatur Compiler. Etsi enim textus haud dubie desumptus sit ex veteri Autore de Beneficiis §. 15. *de urbano beneficio p. 167.* tamen & ille paragraphus eadem obscuritate laborat. Sic enim ibi legitur: *Dominus è contrario perdat beneficium quod ab eo habet homo, si statim à superiori Domino petit secundum jus illud beneficium.* Nisi forte hic sensus sit: si dominus (medius) nolit investire vasallum, quod; tunc ille dominus non amittat dominium directum in vasallum transferendum, sed quod vasallus possit id beneficium petere à domino superiori. (2) Vocabulum *entsagen* duos potest habere significatus, vel ut *resignationem* domini directi involvat, vel *diffidationem*. Pro utroque significato adsunt conjecturae in dicto textu, majores autem pro priori, cum paulo post dicatur, *wer sein Gut seinem Herren auffleßt / oder entsagt: ubi entsagen* tanquam synonymum

Ad quos respondetur.

nimum des aufflassens / id est, renunciationis juris sui, ponitur. Sed si ita accipias vocabulum *entsagen* / nihil adest, quod feloniam juris feudalis Longobardici aliquo modo sapiat. Dominus enim qui renunciat juri suo, jus illud ex sua voluntate amittit, ac verba: *Er hat das Gut verlohren* / nihil aliud involvunt, quam dominum renunciationi semel factæ non posse contravenire, id quod juris communis est. (3) Quod si vocem *entsagen* de diffidatione accipere velis, pro quo significatu conjecturae sunt in verbis *d. c. 77. Ventet aber der Herr seine Leuth* &c. nunc ex constitutione Alberti Imperatoris, quæ ad finem juris Saxonici feudalis adjecta est *leg. 3.* constat, diffidatores pœnam banni incurrere, ita enim ibi: *In wem der Handfried gebrochen wird / überzeuget man ihn des auff den heiligen vor dem Richter mit zweien erbarn Mannen / die das mit ihrem Recht behalten haben / daß der Fried an ihm gebrochen sey / der Richter soll ihn in die achte thun / und soll ihn nimmer daraus lassen / ohne des Klägers willen / er vorliesse denn seine Hand darumb.* (4) Imo ex eodem textu juris feudalis Saxonici potius nostra sententia confirmatur, ubi in verbis antecedentibus *d. art. 77.* ita Compilerator loquitur. *Beraubet aber der Herr seinen Mann / er mag das wohl klagen auff Ihn / und darzu alles im Gericht das er Ihn hat vor seinen Landrichter / und mag sich sein weren / und darff Ihm darumb sein Gut nicht aufflassen. &c.* Qui textus desumptus est ex veteri Autore de Beneficiis *d. l. §. 14.* Hic enim non asseritur, quod dominus vasallo damnnum dans priveretur
do

dominio directo, sed solum, quod vasallus dominum de damno dato resarciendo convenire possit coram iudice provinciali. Quod vero alterum textum ex jure Saxonico provinciali *ins. preced.* adductum concernit; respondeo 1) ex eadem constitutione Alberti ejusque verbis sequentibus: Hat er aber den Handfrien mit Todschlag gebrochen / so soll er aus der Acht nimmermehr kommen / wenn mii dem Tode sell er büßen und darzu rechtlos und ehrlös ewiglich bleiben. Vides non hic agi de pœna feloniam, sed de pœna generaliter & citra relationem domini erga vasallum in omnes statuta, qui fractâ pace publica alios invadunt atque occidunt. Adde 2) quod textus loquatur non de domino superiore, sed intermedio, ita ut dominium directum à domino propter interfectionem vasalli amissum non acquirat vasalli occisi filius, sed dominus superior, quod colligitur ex dicto textu *vers. und der oberst Lehenherr* add. *Clarus sent. l. 4. §. feudum qu. 72.*

§. XIX.

Valeant ergo brocardica illa, quæ vulgò pro opinione communi cum allusionibus variis afferri solent, v.g. *Treu Herr / treu Knecht / höld Herr / höld Knecht*: quod tanta inter dominum & vasallum esse debeat conjunctio, quanta est inter maritum & uxorem: imo, quod dominus vasallum ita diligere teneatur, prout pater filium suum diligit, & quæ sunt eius generis plura alia, v. *Knipschild de oblig. dom. erga vasall. qu. 1. num. 8. §. 99.* Quemadmodum enim, quod brocardicum *treu Herr / treu Knecht* attinet, *Arniseus l. 1. de jur. majest. cap. 6. §. 2.* & post eum

Dn,

De brocardicis
& allusionibus
vulgo afferri
solitis, & quibus
allusionibus

Dn. Hertius *paræm. l. 2. paræm. 24. §. 1.* ostendit, illud nemini non rebellium subditorum in ore esse: ita, licet etiam sano sensu accipiatur, exinde tamen nihil sequitur, quod hypothesein de feloniam domini corroborare queat. Scilicet jam supra §. XVII. ostendimus quod omnino mutua quædam fides inter dominum & vasallum sit, sed simul subjunximus, quod illa fides pro diversitate vasalli & domini sit quoque diversissimæ naturæ, & quod eius violatio non involvat feloniam, aut vasallo addicat dominium directum. A societate autem conjugali & paterna ad negotium feudale nulla plane valet consequentia, imo hic potius notum illud, omne simile esse dissimile atque claudicare, applicari potest. Maritus uxorem castigando ipsi non infert iniuriam, bene autem uxor marito, si simili modo contra maritum procedere velit. Filius patrem verberibus afficiens contra præceptum quartum peccat, an etiam pater filium plagis emendans? Vides etiam in his societatibus jura personarum admodum diversa esse.

§. XX.

Sententia nostra & in feudis datis & in oblatis procedit.

Sed forsitan leges feudales & Doctorum assertiones de feudis oblati solum intelligendæ erunt, ut nempe in hisce dominus & vasallus eandem fidem sibi mutuò debeant, & sic dominus erga vasallum feloniam crimen committere queat; Imo vero textus feudales de feudis oblati explicari nequeunt, cum ubique de feudis datis loquantur & feuda oblata eo tempore non fuerint cognita. Interpretes quoque ut plurimum, si non semper, feuda data præ oculis habent. Posito autem, quod textus juris Longobardici etiam

etiam de feudis oblati explicari possint, dominus tamen non magis intuitu feudorum oblatorum, quam datorum feloniam erga vassallum committeret. Quamvis enim nonnulli & inter eos precipue Wurmserus de feud. improp. class. 3. sect. 8. p. 281. statuunt, *Nobiles non eo intuitu res proprias in feudum offerre censeant, ut prejudicium sibi generare velint, sed ut abundantiori cautela sibi prospiciant*; ex quo inferre volunt, vassallis in feudis oblati maiora privilegia & jura competere, quam alias admittit natura feudorum communiter; jam olim tamen Dn. Præses in disp. de feud. oblat. c. 1. §. 95. ostendit, hanc Wurmseri opinionem neque in textu aliquo juris neque in ratione esse fundatam; scilicet, improprietas, quæ in feudo oblato occurrit, occasione contrahendi solummodo afficit in reliquis vero feudi dati & oblati eadem natura manet, finis quoque in utroque feudo idem est, quoniam neque textus feudalis adferri potest, qui contrarium disponat, neque etiam per necessariam consequentiam & ratiocinationem tale quid inferri potest. Applicatur itaque hic canon notus: exceptionem firmare regulam in casibus non exceptis.

§. XXI.

Ex dictis hæcenus jam facile constat, quid sentiendum sit de sententiis Doctorum communibus circa quæstionem: An dominus feloniam committens dominium directum amittat in vassallum transferendum? Equidem communiter affirmativam tuentur ob autoritatem juris Longobardici d. 2. F. 26. §. domino. Et hinc Knipschild de oblig. dom. erg. vassall. qv. 3. n. 44. seqq. in casu felonie à domino

Sententiæ Doctorum de feloniam domini, (I) eam assertentium.

D

com-

commiffæ dominium utile cum dominio directo consolidari afferit, ita ut domini delinquentis agnati etiam à jure domini directi in perpetuum excludantur, cum in casu, ubi vassallus feloniam commisit, agnati quidem feudum aliquando recuperent, sed ex speciali causa, quoniam agnati vassalli ex pacto primi acquirentis jus firmum acquisiverint, quod ad agnatos domini directi applicari nequeat. Quod tamen restringunt ad illum casum, quando dominus ex bonis suis *allodialibus* fundum aliquem alteri in feudum concessit, & sic ipsum domini jus allodiale est: si enim dominus jus, quod in feudum dedit, recognoscat ab alio superiore, vassallus quidem eximitur à servitiis domini delinquentis, & jure vassallagii, verum jus dominans non aufertur agnatis delinquentis, vel iis deficientibus domino superiori, five felonia in ipsum vassallum, five in alium commissa fuerit. v. Jul. Clarus *lib. 4. sentent. §. feudum qu. 72.* Rosenthal. *de feud. c. 11. concl. 21.* Gothofred. Anton. *disp. feudal. 12. thes. §. lit. 6.* Knipschild. *d. qu. 3. n. 45. §. 40.*

(2) Dubitantium,

Sunt tamen nonnulli inter Doctores, qui jam ante nos de veritate assertionis dubitare ceperunt. Andreas Knichen in *tract. de vestitur. paction. part. 2. c. 5. n. 249.* præmittit, fidelitatem, quam exhibet vassallus domino, distare ab ea, quam dominus vassallo debet, neque parilem in omnibus & per omnia censerit obligationem, deinde autem *num. 269.* concludit, opinionem, qua vassallo addicitur dominium directum *veluti periculosam admodum & parum tutam in desuetudinem abiisse*, addens *num. 274.* se ex tot obser-

observationibus & decisionibus cameralibus, quae (sunt verba eius) modo veluti ex equo Trojano procedunt, poenam privationis directum dominium concernentem irrogatam, quinimo eo nomine actionem intentatam fuisse, nondum deprehendisse. Julius Clarus *sentent. lib. 4. §. feudum qv. 49. n. 7.* proponit quaestionem: An dominus feudi proprietate privetur, si vasallo renovationem investiturae petenti eandem denegaverit? Respondet autem, sententiam affirmantium sibi nimis rigorosam videri, tanto magis, cum poena privationis secundum communes regulas imponi non debeat nisi in casibus a jure expressis. In *quaest. 68.* disquirat: an dominus feudi proprietatem amittat, si justitiam vasallo non administret? argumentum vero a vasallo hac in re desumptum sibi non placere subjicit. Huldericus Eybenius in *Elect. Jur. feud. c. 11. §. 10. lin. fin.* quotidianam experientiam testem esse, frequenterque illud evenire dicit, ut vasalli ex causa feloniae conveniantur & feudis suis exuantur: e contrario autem rarissime & fere nunquam, ut seniores sive domini directi, proprietate sua exuantur, quamvis simul existimet, quod potentia forte dominorum & alia huius rei causa esse possint.

§. XXIII.

Propius ad sententiam nostram accedit idem Knichen *de vestit. paction. part. 2. c. 5. n. 174.* Feudalis, inquit, contractus censetur equidem ultro citroque obligatorius, nihilofecius tamen arctius vinculum residet in vasallo, quam in domino, ille etenim dum recipit beneficium, domino sese obstringit ad obedi-

(3) Nobiscum negantium,

D 2

dien-

dientiam & reverentiam juris jurandi religione firmatam, qua fidelitatem ipsi pollicetur sub conditione, nisi eam amussitatem observet, ut beneficio indignus sit. At ex adverso dominus devincitur non quidem ad reverentiam, verum adimplere promissa, quo vasallus beneficio concessio uti frui queat. Alio qui addit Knichen, (id est, si dominus feudum promissum non tradit) vasallus jure contra dominum experiri potest, (supponit talem dominum, qui superiorem agnoscit) ut vero legi commissoriae quoad directum dominium sibi specialiter reservatum obnoxius sit dominus, & illud vasallo cedat, eo domini promissio sese non expandit, dominus enim largitur vasallo beneficium, hic vero in ipsum nullum confert. Haec tenus Knichenius. Addimus, quod nulla quoque exempla afferi possint, ubi dominus per sententiam feudo suo ex capite feloniae privatus fuerit, ut ex ipso Knichenio jam notavimus, & quod convasallis, sive paribus curiae, si illi adhuc iudicium feudale constituant, nunquam detur potestas privandi dominum dominio directo per modum sententiae judicialis. Quomodo enim privabunt illum, qui poenam privationis non promeritus est?

§. XXIV.

Falsum est,
quod defectus
exemplorum
potentiae do-
minorum sit
adscribendus.

Ex dictis etiam apparet, falsum esse, quod exempla factae privationis domini directi propterea non facile adduci queant, quoniam domini potentiores sint vasallis, & sic potentia jus vasallorum superprimat; ostendimus enim quaestionem non esse de potentia, sed de jure, jus autem intuitu vasallorum hac parte deficere: Non posse ergo vasallos dominum

jure

jure privare dominio directo, licet æque potentes essent, aut plane potentiores, quam ipsi domini. Injuriam itaque atroces sunt & detestanda scommata, quæ ex falso supposito de dominorum potentia jus vasallorum præensum impediendo, apud Doctores reperiuntur, qualia collegit Bitschius in *Comm. ad consuet. feud. l. 2. tit. 26. c. domino membr. 2. notab. 6.* eaque haud obscure approbavit v. g. quod dominus feudi butyraceus devoret vasallum meriam chalybeum, juxta proverbium Gallorum, item allusio ad Apologum Æsopi de societate inter ollam æneam & fictilem, & quod senior fictilis vasallum tamen æneum conficiat, ut alia taceamus. Sane qui talia evomunt, omnem verecundiam & reverentiam erga supremos feudorum dominos abjecisse censendi sunt. Necessario enim ex istis dictis sequeretur, dominos directos habendos pro hominibus pervertis, neque præsumtionem bonitatis quæ pro omnibus hominibus alias militat, ad eosdem applicari posse; quam doctrinam minime convenire cum reverentia dominis à vasallis debita, apertum est.

§. XXV.

Sed quid si ponamus, quod dominus animum hostilem erga vasallum aperte gerat, tunc certe extra dubium esse videtur, dominum directo suo dominio privandum esse; In hostem enim omnia licent, & qui animum hostilem erga me proficitur, contra illum in infinitum progredi, & ipsam vitam, nedum bona eidem eripere licet. Respondeo primo, vix concipi posse ejusmodi casum, si vasallus officium suum faciat, nisi quis ad scommata in §. *preced.*

Sed quid si dominus apertus hostis vasalli fiat?

D 3

no-

notata recurrere velit. Deinde vero, ponamus existere casum, tunc vel vasallus bellum gerit *cum ipso domino*, vel is casus erit, *ut dominus assistat uni belligerantium, vasallus alteri.* Priori casu, si vasallus cum ipso domino bellum gerit, præsumtio de justitia belli omnino pro domino erit, inprimis si vasallus simul domini subditus sit, quem dominus non nisi ob violatam fidem aggressus esse censetur. Imo licet non simul sit subditus, nulla tamen ratio est, quæ suadeat, magis pro vasallo, quam pro domino præsumendum esse. *Posteriori casu*, si dominus uni belligerantium assistat, vasallus alteri, iterum non apparet ratio, ob quam major præsumtio pro vasallo, minor pro domino capi debeat, dominus enim æque probabiles causas suscepti belli allegare poterit, quam vasallus prout hoc communiter ab omnibus belligerantibus fieri solet, ita ut homines extra partes positi in diversas sententias abeant, aliis huic, aliis adverse parti justitiam causæ adscribentibus. Ulterius in tali rerum statu progredi non licet, quia deficit iudex ad controversiam pro tribunali examinandam atq; decidendam habilis, unde prout in omnibus bellis, ita quoque hic eventus instar judicis erit. At nos non quærimus de eventu bellico, sed de jure. Unde non sequitur, dominus bello succubuit, ergo feloniam commisit ejusque pœnam luit, belli enim exitus ad materiam de pœnis non pertinet.

§. XXVI.

Si dominus superiorum habeat, & ipsi dominium sit au-

Dominus ergo directus, qui superiorem non agnoscit, ex capite felonix dominio suo nunquam privari potest, de quo jam supra §. x. dictum fuit.

At,

At, quid dicendum, si dominus sit intermedius, agnoscens superiorem? Ex nostris principiis nec ille feloniam committit, & sic quaestio de feloniam poena per se cessat. Sed ponamus etiam, quod derur eius modi feloniam & quod juxta leges alicujus regni vel provinciae, dominus poena affici debeat; dominium tamen directum eo casu neutiquam ad vasallum pertineret, sed Regi, tanquam domino supremo adjudicandum esset; v. Molinaeus *ad consuet. Paris. tit. 1. §. 3. gl. 4. §. 13.* Et hoc quoque evincunt exempla, quae a Doctoribus communiter afferri solent. Ita in regno Siciliae & Neapoleos proprietas feudi, si dominus medius in vasallum peccavit, non vasallo accedit, sed Regi defertur. Verba constitutionis Rogerii *l. 3. tit. 16. de fidejussione dominorum a vasallis in Const. Neap.* haec sunt: *Si Dominus vasallum sine justa causa verberaverit, vel cum uxore sua adulterium commiserit, vel filiam ejus invitam desloraverit, homagium (id est vasallagium, jus dominicum) ejus amittat, & homopradictus immediate ad curiam nostram persineat.* Ita quoque Gallorum moribus observatur, testante Cujacio *ad 2. F. 5. 6. & 7.* vid. Birschius *in Comm. ad consuet. feud. l. 2. tit. 26. §. domino,* & Dyon. Gothofredus *in not. ad 2. F. 26. lit. 9. conf. supra §. XIIIX. in fin.* Fatetur ergo ipse Birschius *loc. cit. membr. ult. not. ab. 7.* maximam difficultatem & dubitationem esse circa decisionem juris Longobardici, qua proprietatem ex domini feloniam, praesertim in alium commissam, caducam factam ad vasallum pertinere traditur. Mox tamen subjungit: *verum utcumque specialibus locorum quorundam constitutionibus aut moribus diver-*

ferendum; illud non pertinere ad vasallum, sed ad superiorem.

diversum observetur : utcumque etiam id non peraeque in frequenti usu sit ; negandum tamen non est , his textibus juris feudalis ita decisum esse , ut proprietates ad vasallum pertineat . Vides , nihil ob stare , praeter auctoritatem juris Longobardici , quam tamen nos supra jam destruximus ,

§. XXVII.

Exempla , ubi domini directi jure suo privati illudque ad vasallum transfatum fuit .

Sed videamus , utrum exempla proferri queant , ubi domini directi non solum jure suo privati , sed illud simul quoque vasallum applicatum fuit . Recentent ejusmodi exempla nonnulli feudaliurum jurium interpretes . Inter illa referri solet , quod Rex Franciae tanquam dominus directus propter feloniam in Carolum V. Caesarem , ut Ducem Burgundiae & vasallum commissum , proprietatem Comitatus Flandriae & Artesiae perdidit , eamque Carolo Caesari acquisitam esse , judicatum fuerit . Retulit hoc exemplum primus ex Doctõribus Nicolaus Everhardus à Midelburg *in loc. argum. legal. loc. 20. à correlativis num. 11.* illudque memoriae commendandum esse dixit . Ex Everhardo repetiit Daniel Möllerus *in Comm. ad Constit. Saxon. Elect. Aug. p. 1. c. 27. num. 8.* & deinde Bitschius *loc. cit. notab. 6.* Inter Ferdinandum Regem Romanorum & Ulricum Wurtembergicum Ducem olim inter alia hæc agitata fuit quaestio : annon Ferdinandus proprietate feudi privari deberet , quoniam contra Ducem vasallum accusationem capitalem instituerat , eam vero probare non potuerat , Bitschius *d. notab. 6.* Knichen *de vestit. pætion. cap. 5. num. 260. seqq.* Carolus V. Imperator apud Sleidanum *l. 6. comment. ad a. 1526.* aiebat : *Regnum*
Nes-

Neapolitanum in ipsius (pontificis) quidem esse potestate: Verum si bellum in locis fecisset, hoc eo pertinere, ut jus ejus omne amitteret. Etenim quibus de causis beneficium collatum cliens, iisdem plane de causis patronus etiam dominium amittit v. Dn. Hertius paræm. l. 2. paræm. 24. num. 3. Porro, ultima Comes Meursiæ ditionem suam, quæ beneficiario nexu Duci Clivenfi devincta erat, Mauritio Arausionensi Principi donavit, quoniam ille Dux multis facinoribus patroni jura violasse arguebatur, H. Grotius l. 10. Hist. Belg. ad A. 1601. Dn. Hertius loc. cit. Alia quoque & quidem recentiora sui temporis exempla non deesse testatur Möller ad d. Const. Elect. 27. p. 1. num. 8.

§. XXIIIX.

Sed nec defunt varia, quæ circa adducta exempla etiam moneri possunt. Quod primo exemplum de dominio directo Comitatus Flandriæ & Artesiæ attinet, quo Rex Franciæ Franciscus propter feloniam in Carolum V. vasallum commissam privatus esse dicitur, neque Everhardus, neque Möllerus, neque Bitschius, iudicium illud in specie nominant, coram quo controversia ventilata & sententia caducitatis publicata fuerit, unde maxime dubium est, an Franciscus illud iudicium pro competente agnovit, ejusque decisioni causam illam subjecerit, de quo tamen ante omnia constare debebat, si enim Carolus V. via facti contra Franciscum procescit, id est, si jure belli usus est, exemplum ad statum controversiæ non quadrat, cum jam supra §. XXV. monuerimus, nobis non esse sermonem de privatione domini directi, quæ per arma perficitur, sed de tali, quæ per

E
modum

Quæ exami-
nantur, Exem-
plum de Co-
mitatu Flan-
diæ & Arte-
siæ.

modum pœnæ fit. Omnis vero pœna à superiore, jurisdictionem exercente infligitur, Carolus V. autem in Franciscum sine dubio nullam jurisdictionem exercuit, ergo etiam solus Carolus iudicium aliquod constituere non potuit, quod facta Francisci ad trutinam revocaret, eademque debito modo coerceret. Itaque Carolum V. mero jure belli usum fuisse, nemini dubium videri poterit, perpetua enim fere inter illum & Franciscum fuere bella. Et quid tandem multis verbis opus est? Franciscus in pace demum Cameracensi A. 1529. supremo dominio Comitatus Flandriæ & Artesiæ renunciavit, unde illud per modum pœnæ, aut per rem aliquam judicatam ipsi neutiquam ablatum, v. Pufendorff. *Introduct. cap. 5. §. 17.*

§. XXIX.

Secundum exemplum derege Romanorum Ferdinando & Ulrico Wurtenbergico Duce,

Quod secundum exemplum attinet de Rege Romanorum Ferdinando & Ulrico Duce Wurtenbergico brevis facti species præmittenda erit. Dicitur Dux Ulricus A. 1519. à fœderis Suevici sociis, quod Reutlingam civitatem Imperialem immediatam vi occupasset, totâ suâ provincia expulsus, eademque postea Carolo V. Cæsari Augustæ A. 1520. d. 6. Febr. à dictis fœderatis, ut sumtus bello impensi inde refundentur, vendita fuit. Divisione hereditaria inter Carolum & Ferdinandum fratrem institutâ, Ducatus Wurtenbergicus Ferdinando obvenit, quem Carolus quoque de eo investivit. Ulricus A. 1525. ope & auxilio Landgravii Hassiæ Philippi in possessionem Ducatus Wurtenbergici restitutus, A. 1534. Cadæ transegit & possessio dicti Ducatus titulo tamen

tamen subfeudi à Domo Austriaca ipsi relicta fuit, v. Limnæus *de jur. publ. L. s. c. 16. num. 3. & 4.* Knichen. *de vestit. pact. num. 260. seqq.* Verum in dicta transactione Ferdinando Regi *omne jus, quod ad Ducatum Wurtembergicum haberet, reservatum erat.* Agebat ergo Ferdinandus contra Ulricum Ducem & prout Alciatus *l. 3. Conf. 36. ab init.* refert, petebat primò, *ut declararetur per Cesaream Majestatem caput & bona Ulrici Ducis propter crimen lese majestatis ad ipsum Casarem applicari: secundo, feudalia & subfeudalia ad ipsum Regem tanquam immediatum dominum pertinere debere, atque jam esse reversa.* Rex Ferdinandus capita accusationis probare non poterat, ergo Ulricus Dux putabat, Regem propter institutam falsam accusationem jure domini directi excidisse. Consulebantur Jcti. Respondit vero Alciatus *d. conf. 36. num. 32. & 33.* sequentem in modum: *Circa ultimum, an si Rex probare non possit crimina deducta in libello, cadat à jure directi domini, sicut vasallus caderet, qui falsa crimina impingeret domino? Respondeo, nunquam caducitati est locus, nisi ex culpa, vel dolo: non est autem credendum, Regiam Majestatem aliter, quam ex justa credulitate ad talem accusationem devenisse, & ideo non est locus caducitati.* Eodem modo respondit Berous *vol. 1. conf. 76. num. 142.* referente Knichenio & Bitschio *ll. alleg.* Ergo illud exemplum pro nobis est, non contra nos. Vides simul, etiamsi concedamus, dominum feloniam committere posse, quam facilis tamen in applicatione pro domino sit excusatio, quod dolose aut culpose non egerit, quia causa etiam fatua fatentibus legum interpretibus à dolo excusat, & magis quoque

E 2

à culpa.

à culpa. Verum nos factis causis non indigemus, qui existentiam felonix plane negamus.

§. XXX.

Tertium exem-
plum de Caro-
lo V. intuitu
regni Neapo-
litani,

Sequitur tertium exemplum, ubi Carolus V. contra Papam tanquam dominum directum regni Neapolitani hoc ratiocinio utebatur, *quod quibus de causis beneficium collatum cliens, iisdem plane de causis patronus etiam dominium amittat.* Hic primo valde dubium est, an Carolus V. illa ratiocinatione ipse usus fuerit, vel annon potius Sleidanus ipse eam effinxerit, uti sapius fecit etiam intuitu orationum, quas Electores aliosque habuisse tradit. Deinde observari debet, Imperatores adversus Papam sæpe usos esse rationibus parum aptis, uti v. g. ex illo principio, quod Imperator sit mundi dominus, factis constat. Quod si vero ab omnibus hisce respon- sionibus abstrahere velis, quæstio tamen iterum occurrit, an, si Papa in regno Neapolitano bellum fecisset, & Imperator propterea dominio directo illius regni ipsum exuisset, an, inquam, hoc per modum processus judicialis, utrum vero jure belli fieri potuisset? Neutiquam sane per modum insti- tutæ actionis & subsequen- tæ sententiæ, cum Papa Ca- rolum, vasallum suum, in hac certe causa tanquam judicem competentem non agnovisset. Ergo etiam privatio domini directi non fuisset pœna. Quid ergo? Ad jus belli recurrendum. Verum, uti sapius monitum, ea quæ jure belli fiunt, ad statum controversiæ præsentem non spectant.

§. XXXI. Quar-

§. XXXI.

Quartum exemplum in §. XXVII. adductum, Comitatum Meursiæ concernit. Ad quod respondemus dupliciter: 1) Falsum esse, quod Dux Cliviæ fidem violaverit, 2) Actionem Comitis Meursiæ adversum Ducem Clivensem a Camera fuisse rejectam. Illustrabunt responsiones datas duo loca insignia huc pertinentia ex disquisitione de juribus Regiæ Majest. Boruss. in Comitatus Meursensem & Lingensem. Primus ex Cap. I. pag. 4. seq. *Constat quoque extinctis Comitibus de Meurs, relicta unica femina Walburgi, que Adolfo, Comiti de Nicu-wenaer nupta fuit, litem inter eam & dominum feudi, Wilhelmum Ducem Cliviæ, de hoc feudo ortam fuisse, Domino, masculis extinctis, sibi apertum feudum conzendente, Walburgi autem sibi id delatum asserente &c. Verum de lite hac transactum anno 1584. fidesque data bey Fürstl. und Gräfl. wahren Worten und Ehren/ an Eydes statt / Walburgi sine liberis ex eo matrimonio natis mortuâ, Comitatum ad Ducem Cliviæ, Wilhelmum, pleno jure reversurum, subditosque interim homagium domino in eventum prestituros esse &c. Deinde vero Adolfus Comes, bello inter Hispanos & foederatos Belgii ordines fervente, horum partes amplexus, in borum castris sub Principe Mauritio contra Hispanos militavit, eoque facto eos sibi hostes concivit: qui nec moram fecere, quin in Comitatum hostiliter irrumperent; quem & armis sub Duce Parmensi anno 1586. totum occuparunt ac vastarunt & Domino quoque plurima damna dederunt &c. Hic vero quis satis mirari possit frontem hujus comitis, qui cum tot injuriis & feloniarum generibus laceffivisset*

Quartum exemplum de Comitatu Meursiæ.

dominum, sedq. factò causam dedisset hostili Hispanorum
 invasioni alioquin Principum ac Comitum Imperii hostes
 non erant, ausus est querelam felonie adversus dominum in
 Camera Imperii movere, quod Comitatus ipsius Hispano-
 norum armis occupatus, nec à domino ipse defensus fuisset,
 eoque nomine citari fecit dominum ad Cameram, ad
 videndum privari se dominio directo. Verum quemad-
 modum per summum juris iudiciumque ludibrium id factum
 fuit, ita & à Camera merito rejectus est, nihilque ob-
 tenuit; sed eo deinde mortuo, vidua Walpurgis anno 1590.
 renovationem investiturae a domino petiit, feudumque
 ab eodem denuo recognovit. Secundus ex eodem cap.
 num. 29. & 31. pag. 12. seq. Ex parte Mauritiū oppositum
 fuit & c. 2) Ducem Clivia excidisse dominio suo, quod
 non protexisset vasallum contra invasiones Hispanorum
 & c. Compendio respondetur & c. Ad alterum: (1) Jam
 dictum est, Comitem bello partes ordinum federati Belgii
 secutum, & suo adeo hoc factò causam invasionibus
 Hispanorum dedisse, cum enim illis cum Imperio & Im-
 perii Principibus nullum bellum esset, sed è contrario omni
 ope id ageret utraque belligerantium pars, ut cum Impe-
 rii statibus jura mediorum religiose custodirent, Comes
 hoc factò suo Hispanos sibi & domino hostes fecit. Quin,
 ut ex relationibus actorum apparet, Dux Wilhelmus de-
 hortatus est Comitem ab illo consilio, obtulitque se oppi-
 do Meurs & arci Krakau presidium militum imposturum,
 ipse vero Comes his omnibus spretis militavit statibus
 Belgii, eoque effecit, ut non Comitatus tantum ipsius vi
 occupatus, sed & terra ducis ac domini direpti bis igne
 ferroque direpta vastataque fuerint: adeo ipse & sibi &
 domino mali causa fuit. Hinc (2) sequi, ex hoc factò

non vasallum contra dominum, sed hunc contra vasallum ad privationem feudi & feloniam nomine agere posse, qui hoc facto suo hostem domino concivit ac plurima damna intulit. Ridiculum vero est (3) adigere dominum & quidem Ducem Clivia, ut adversus potentissimum tum totius orbis regem arma indueret, vasalli tuendi causa. Felonia sine dolo vel culpa non committitur I. F. 21. pr. nec tenetur dominus defendere vasallum cum pernicie sua, nec, si non potest, 2. F. 7. verb. pro posse meo. Quin (4) nec suas nedum vasalli terras dominus à vastitate tueri potuit, ut dictum; Denique (5) Comes queri de ea re in Camera non dubitavit; cum igitur nihil ibi obtinuerit, frustra id nunc allegatur.

§. XXXII.

Quicquid vero, inquis, de illis exemplis sit, manet tamen testimonium Danielis Mölleri *ad Const. Elect.* 27. p. 1. num. 8. qui recentiora sui temporis exempla adesse adserit, huic sine dubio, cum de suo tempore testetur, plena fides adhibenda erit. Ego vero auctoritatem tanti Juri quidem veneror, simul tamen doleo, quod Möllerus ne unicum quidem ex recentioribus illis exemplis in medium prorulerit. Jam ubi hoc factum non est, nos quoque exempla ad incudem revocare non possumus, sed potius salvâ Mölleri auctoritate, de iisdem adhuc dubitamus, donec proferantur.

Testimonio
Dan. Mölleri.

§. XXXIII.

Firma igitur, ut credimus, adhuc stat sententia nostra, non dari feloniam Domini, nec dominium directum vasallo adjudicari. Et quod in specie alienationem domini directi attinet, supra quoque

De alienatio-
vasallorum ad-
huc nonnulla
subjiciuntur.

§. IIX

§. *IX.* jam monuimus, quod exinde feloniam aliqua non proveniat, ex rationibus evidentibus ibidem adductis. Manent ea adhuc inconcussa, neque mutamus sententiam nostram ibi propositam. Hoc tamen addimus, quod interdum propter jura specialia leges fundamentales & pacta celebrata dominus potestatem alienandi habere non possit, ita tamen ut si nihilominus alienet, feloniam non committat, sed alienatio pro non facta habeatur, vel ut vasallis à potestate novi domini, cui alienans eos subijcere voluit facultas sese eximendi competat. Ita cum Anno 1660. Johannes Georgius II. Elector Saxoniae Nobilitatem Schriftsässicam in Praefecturis Weissenfelsensi & Friburgensi ignorantem & invitam, cesserat fratri Serenissimo, Administratori tunc temporis Archi Episcopatus Magdeburgici, Duci Augusto, vasalli huic non solum investiturae receptionem denegarunt, verum & reliqui Status provinciales in proxime subsecutis Comitibus provincialibus An. 1661. per literas ea de re graviter conquesti fuerunt, & cassationem cessionis urserunt, quo factum, ut Dux Johannes Adolphus A. 1681. huic cessionis per omnia renunciaverit. Integrum instrumentum ea de re confectum adducit Schilterus in *Cod. Jur. feud. Alemann. in Comm. ad c. 89. §. 5.* Ita in regno Hispaniae frequentissime observari dicunt, ut vasalli, qui inviti & contradicentes alienati sunt, & nec expresse ne tacite consenserunt, pretio emtoribus vere & realiter oblato ad se redimendum admittantur, Castillo *controv. tom. 7 c. 17. p. 21.* Hufanus in *disp. de alienat. vasall. §. 19.*

Appo-

Apposite Huberus *de jure Civit. l. 2. sect. 5. c. 4. §. 11.* Tamen, inquit, etsi dominus æque jus suum, quam vassallus alienare prohibetur, nusquam tamen ob hanc alienationem jure suo cadere dicitur, nec id æque, ac in vassallo ratio permittit, quia de jure suo disponit, contra legem quidem, sed tamen nulli obnoxio, nec ab alterius beneficio manante; ideoque magis est, ut domini alienatio simpliciter sit nullius momenti, nec vassallus alium dominum agnoscere cogatur.

§. XXXIV.

Textus juris Longobardici hic iterum sunt dubii, neque assertioni nostræ de felonia à domino non committenda directo contrariantur. Ab initio *1. F. 22. §. si quis penult.* dicitur, quod si quis fecerit investituram, vel cambium, debeneficio sui militis sine illius consensu, cujus est beneficium, id pro non facto haberi debeat, de felonia nihil additur. Textus *2. F. 9. §. 1. in f.* nos ad legem Imperatoris Conradi, quæ *2. F. 34. §. 1.* habetur, remittit. Ibi quidem ab initio dicitur, quod dominus sine vassalli voluntate feudum alienare non possit, mox tamen additur, illud Mediolani non obtinere, sed ibi etiam sine curia beneficium totum recte alienari, dum tamen aut æquali, aut majori domino vendatur. Alias vero cum curia cuicumque beneficium, etiam rustico & sine vassalli voluntate alienari posse subjungitur, dum tamen non totum alienetur, de felonia iterum altum est silentium: Et quid si etiam jus Longobardicum aperte contrarium statueret? Recurreret responsio superius §. XV, data, quod

F

illud

illud jus hac parte non fuerit receptum, de quo multa habet Knichen *de vestit. pact. p. 2. c. 5. n. 163. seqq. & n. 180.* quem vide.

§. XXXV.

Relinquitur
hæc materia
peculiari dis-
quisitioni.

Tetigit etiam hanc materiam Husanus *in disp. de alienat. vasall. & sbef. n.* similiter concludit, sententiam eam præferendam esse, quod dominus vasallos infcios & invitos alienans, feloniam non committat, sed contractus solum nullitate laboret; Verum cum hoc caput de alienatione vasallorum peculiarem disquisitionem mereri videatur; hinc filum abrumpimus, illud saltem notantes, quod jure veteri Germanico non licuerit domino transferre dominium directum in inferiorem clypeum. Ita enim Autor verus de beneficiis §. 58. p. 117. *Non licitum est, ut superior dominus in inferiorem clypeum hominem cum suis faciat declinare beneficiis.*

Adde jus feudale Saxonicum

cap. 25.

FINIS.

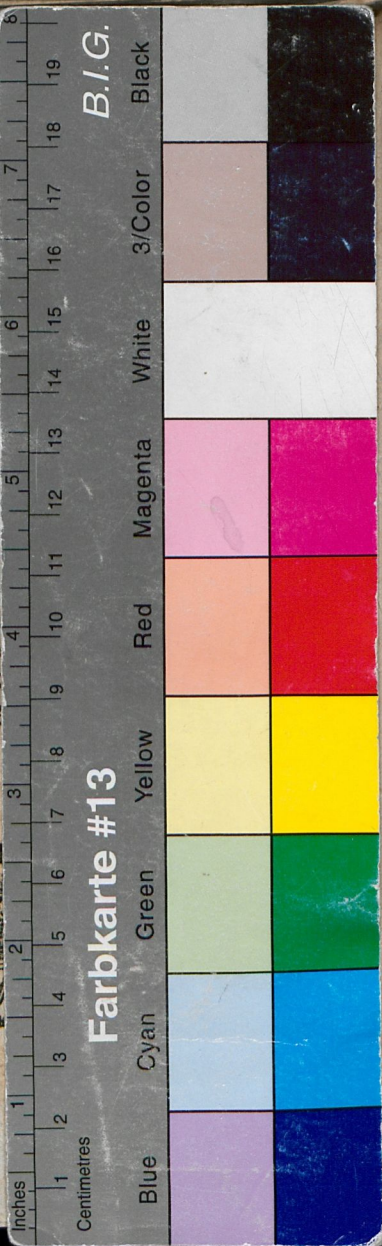

ULB Halle
005 396 611

3

449

1710 296
1.

2. D. B. U.
DISSERTATIO JURIDICA

De
FELONIA
DOMINI,

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. PHILIPPO WILHELMO,
PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRANDENB. & DUCATUS MAGDEB. GUBERNAT.
&c. &c.

PRÆSIDE
DN. CHRISTIANO THOMASIO,
SACRÆ REGIÆ MAIESTATIS BORUSSIÆ CONSILIARIO
INTIMO, UNIVERSITATIS FRIDERICIANÆ DIRECTORE,
AC PROFESSORE PRIMARIO, ET FACULTATIS JURIDICÆ
ORDINARIO,

IN ALMA FRIDERICIANA
IN AUDITORIO MAIORE d. 22. Octobr. MDCCX.

placidæ Eruditorum disquisitioni exhibet
AUTOR
ANTONIUS ULRICUS VÖLCKER,
EQVES BRUNSVICENSIS.

HALÆ MAGDEBVRGICÆ, LITTERIS Salfeldianis.

Bm